

БУХГАЛТЕРСЬКА ТА ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Традиційно визначені в вітчизняній теорії завдання бухгалтерського обліку полягають у формуванні повної, правдивої та неупередженої інформації про діяльність та фінансове становище підприємства і надання її користувачам для прийняття рішень. Очевидним є і те, що всі учасники ринкової економіки є користувачами бухгалтерської інформації. Проте відповідно до Концептуальної основи фінансової звітності метою фінансової звітності загального призначення є надання фінансової інформації про суб'єкт господарювання, що звітує, яка є корисною для нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів у прийнятті рішень про надання ресурсів цьому суб'єктові господарювання. Це зумовило дискусійний підхід до визнання бухгалтерської та фінансової звітності, хоча основний акцент зроблено на фінансову звітність загального призначення.

Визначаючи в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» фінансову звітність як бухгалтерську звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період відбулося некоректне поглинання бухгалтерської звітності фінансовою. Це слугувало дискусії щодо поєднання і розмежування фінансової і бухгалтерської звітності. Але робити висновки щодо того, яка звітність за своїм обсягом є ширшою є неперспективним, особливо, коли це розглядається поряд з обмеженнями бухгалтерського обліку балансоведенням.

Вважаємо, що доводити, що бухгалтерська і фінансова звітність є нетотожні поняття непотрібно, оскільки це очевидно лише на основі їх назви. Але обґрунтовувати вичерпність бухгалтерської чи фінансової звітності є неприйнятним, оскільки завжди може виявитися нова інформація в структурі тієї чи іншої звітності.

Обґрунтовуючи мету бухгалтерського обліку, яка полягає у наданні користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства слід відмітити, що інформація, що розкривається у фінансовій звітності не може визнаватися ні повною, ні правдивою. Це пояснюється тим, що фінансова звітність відноситься до звітності загального призначення, яка обмежується переліком показників і складається на основі професійного судження з урахуванням варіативності вибору облікової політики.

Оскільки бухгалтерська звітність інтегрує інформацію і управлінського обліку, яка може бути різною за обсягом, змістом та призначенням, тому узагальнити її для всіх користувачів є практично неможливим, а значить вважати її повною зможуть не всі користувачі.

Враховуючи, що Концептуальна основа фінансової звітності визначає

перспективу розвитку бухгалтерського обліку для забезпечення інформацією потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів, тому вона не може обмежуватися вимогами, що визначені міжнародними стандартами фінансової звітності. Це пояснюється широким спектром користувачів звітності, що мають різну мету, завдання та принципи звітності, а також обмеження до інформації користувачів різного рівня управління.

Діюча Концептуальна основа фінансової звітності передбачає для різних користувачів фінансової звітності виклад концепцій, на яких ґрунтується складання і подання фінансових звітів зовнішнім користувачам: фінансової або фізичної концепції збереження капіталу. Концепція збереження фінансового капіталу передбачає фінансовий результат, у разі, якщо фінансова (або грошова) сума чистих активів на кінець періоду перевищує фінансову (або грошову) суму чистих активів на початок періоду після вилучення будь-яких виплат власникам або внесків власників протягом цього періоду. Концепція збереження фізичного капіталу передбачає результат, якщо фізична виробнича потужність (або продуктивність) суб'єкта господарювання (або ресурси чи кошти, необхідні для досягнення такої потужності) на кінець періоду перевищує фізичну виробничу потужність на початок періоду після вилучення будь-яких виплат власникам та внесків власників протягом цього періоду.

В сучасних умовах схилитися до однієї із визначених концепцій для різних зовнішніх і внутрішніх користувачів є помилковим, оскільки відокремлювати фізичну концепцію від фінансової є неможливим. Це протиріччя обумовлено тим, що формування і примноження фізичного капіталу стратегічно передбачає мету збереження фінансового капіталу, що втілює в собі прибуток, з метою якого створюється підприємство.

З огляду на це, слід зробити висновок, що поєднувати бухгалтерську і фінансову звітність, або інтегрувати одну в іншу є необґрунтованим. Як фінансова так і бухгалтерська звітність може включати дані, що сформовані на основі інформації на рахунках бухгалтерського обліку, так і іншої інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства. Розмежовувати фінансову звітність від бухгалтерської можливо лише за відношенням до бухгалтерського обліку, в тому числі і внутрішньогосподарського (управлінського).